

जिल्हा रेशीम कार्यालय, नागपूर

“ महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेद्वारे तुती लागवड व कीटक संगोपन गृह बांधकाम अनुदान योजना ”

योजनेबाबत माहिती :-

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना अंतर्गत तीन वर्षात शेतक-यांना तुती लागवड संवर्धन, कीटक संगोपन गृह बांधकाम व कीटक संगोपन साहित्य करीता अकुशल व कुशल चे कामनिहाय अनुदान देण्यात येते.

१. यामध्ये तीन वर्षांमध्ये ६८२ मनुष्यदिवस तुती लागवड व संवर्धन तसेच कोष उत्पादन कामा करीता मीळतात.
 २. ६१७३०/- रुपयाचे कुशल साहीत्याचे अनुदान तीन वर्षांमध्ये विभागून देण्यात येते.
 ३. कीटक संगोपनगृह बांधकामा (२०X ५०=१००० चौ. फूट) करीता २१३ मनुष्य दिवस तसेच ४९०५०/- रुपये कुशल साहीत्या करीता अनुदान अनुज्ञेय आहे.
- सदर अनुदान हे कामनिहाय तहसील कार्यालया मार्फत खालील प्रमाणे अदा करण्यात येते.

मनरेगा अंतर्गत तुती लागवड संवर्धन व कोष उत्पादनासाठी लागणारा तीन वर्षांचा कामाचा तपशील				
अ.क्र.	तपशील	प्रथम वर्ष मनुष्य दिवस	द्वितीय वर्ष मनुष्य दिवस	तृतीय वर्ष मनुष्य दिवस
१.	जमीन तयार करणे	१६	००	००
२.	शेणखत पसरविणे	०८	०८	०८
३.	सरी वरंबे तयार करणे	३४	००	००
४.	तुती लागवड करणे	२०	००	००
५.	निंदनी खुरपणी वर्षातून चार वेळा	८०	१०	१०
६.	जमीन कुळवणी(दोन वेळा)	१०	०५	०५
७.	पाणी देणे वर्षातून ४० वेळा	३०	३०	३०
८.	कम्पोस्ट/खात देणे	१८	१०	१०
९.	जैविक व तुती पोषक औषधी फवारणी	१०	०८	०८
१०.	तुती छाटणी	०४	०४	०४
११.	तळ छाटणी	०२	०४	०४
१२.	पाला कापणे फांद्या कापणे	१८	२९	२९
१३.	शेड निर्जंतुकीकरण	०२	०६	०६
१४.	चौकी कीटक संगोपण	०७	२१	२१
१५.	प्रौढ कीटक संगोपण कोष काढणे	२१	६३	६३
१६.	कम्पोस्टिंग मजुरी	०२	०२	०२
	एकूण	२८२	२००	२००

मनरेगा अंतर्गत कुशल (सामुग्री) करिता मिळणारी रक्कम

अ. क्र.	वर्ष	मजुरी दिवस	रक्कम
१.	प्रथम वर्ष	तुती रोपे, चंद्रिका-१००, प्लास्टिक ट्रे-१०, नायलन जाळी-०४, गट्टर स्प्रे पंप-१, औषध-०४ लिटर,	४११६०/-
२.	द्वितीय वर्ष	जैविक खते/निर्जंतुकीकरण पावडर	१०२८५/-
३.	तृतीय वर्ष	जैविक खते/निर्जंतुकीकरण पावडर	१०२८५/-
एकूण			६१७३०/-

मनरेगा अंतर्गत कीटक संगोपन गृह बांधकामासाठी अनुदान

अ.क्र.	मॉडेल	मनुष्य दिवस /अकुशल	सामुग्री/कुशल रुपये
१.	मॉडेल-१ (२०x५०) (१०००चौ.फूट)	२१३	४९०५०/-
२.	मॉडेल- २ (२०x३०) (६०० चौ.फूट)	१२९	३४३००/-

रेशीम कोष उत्पादन करणे साठी काय आवश्यक आहे :-

- शेतकऱ्याकडे किमान एक एकर उत्तम पाण्याचा निचरा होणारी व बारमाही ओलीत असलेली जमीन असणे आवश्यक .
- तुती लागवड, कीटक संगोपन साहित्य व पक्के आदर्श कीटक संगोपन गृह बांधण्याची क्षमता व मनुष्यबळ.
- शेतकरी प्रकल्प/समूहातील/असावा. पात्र शेतकऱ्याला एक एकर तुती लागवडीसाठी **रुपय ५००/- नोंदणी फी रोखीने जमा करावी लागेल .**
- नोंदणी फी भरल्यानंतर परत मिळणार नाही अथवा भविष्यात त्याचा विचार केला जात नाही.

लाभार्थी निवडीचे निकष :-

सदर योजने अंतर्गत खालील प्रवर्गातून लाभधारक निवडण्यात यावा.

१. अनुसूचित जाती २. अनु सूचित जनजाती ३. भटक्या जमाती (NT) ४. विमुक्त जमाती ५. दारिद्र रेषेखालील कुटुंबे ६. महिला प्रधान कुटुंबे ७. शारीरिक अपंगत्व प्रधान कुटुंबे ८. भूसुधार योजनेचे कुटुंबे ९. इंदिरा आवास योजनेचे लाभार्थी १०. अनुसूचित जमातीचे अन्य परंपरागत वन्य निवासी (वन अधिकार मान्यता २००६) नुसार पात्र व्यक्ती.

११. अ. कृषी कर्जमाफी योजना सन २००८ नुसार अल्प भूधारक (एक हेक्टर पेक्षा जास्त दोन हेक्टरपर्यंत) व सीमांत शेतकरी (एक हेक्टर पेक्षा कमी)

ब. केंद्र शासनाचे नवीन मार्गदर्शक सुचणे नुसार एका ग्रामपंचायत क्षेत्रातील उपरोक्त प्रवर्ग १ ते १० मधील लाभार्थी सर्व प्रथम लाभास पात्र राहतील. त्याच ग्रामपंचायत क्षेत्रातील उपरोक्त प्रवर्ग १ ते १०

- संपल्यानंतर अल्पभूधारक व सीमांत शेतकऱ्यास लाभ देण्यात येईल.
- क. लाभार्थी हा महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत जॉबकार्ड धारक असावा.
- ख. तसेच त्याला स्वतःच्या लागवडीवर अकुशल मजूर म्हणून काम करणे आवश्यक आहे.
- ड. तुती लागवड व संगोपनाच्या कामाची क्षेत्रमर्यादा एक एकर (०.४०) आहे.
- इ. तुती लागवड हि समूहा मध्येच असावी आणि समूहामध्ये किमान २५ एकर अथवा प्रती ग्रामपंचायत गाव क्षेत्रात किमान ५ एकर असावी.

अर्ज करण्याचा कालावधी दरवर्षी सप्टेंबर ते डिसेंबर या कालावधी पर्यंत राहील.

आवश्यक बाबी

१. अकुशल कामे फक्त नोंदणीकृत मजुरांकडून करून घेण्यात यावीत. तसेच संबंधित लाभधारक हा नोंदणीकृत जॉबकार्ड धारक असावा आणि त्याने बागेत मजूर म्हणून काम करणे आवश्यक आहे.
२. कामाच्या प्रत्यक्ष ठिकाणी हजेरी पत्रक ठेवण्यात येईल. त्यांच्या प्रति ग्रामपंचायत कार्यालयात ठेवण्यात येईल.
३. मजुराची मजुरी फक्त बँक /पोस्ट ऑफिस खात्यातून करण्यात येईल.
४. कंत्राटदाराणा सदर कामात सहभाग घेता येणार नाही. मजूर विस्थापित करणाऱ्या यंत्राचा वापर करता येणार नाही. उदा. ट्रक्टर द्वारे नागरणी करू नये.

रेशीम कोष उत्पादन व्यवसाय का ?

- शेतीला उत्कृष्ट जोडधंदा
 - अल्प कालावधीचे पीक असल्यामुळे पाल्याचे योग्य व्यवस्थापन केल्यास दुसऱ्या वर्षापासून वार्षिक किमान पाच पिके घेता येतात.
 - कीटक संगोपन गृह बांधकाम (२०x५०) फूट चे केल्यानंतर मनरेगा अंतर्गत २१३ मनुष्य दिवस व ४९०५०/- सामुग्री करिता अनुदान.
 - तुती लागवड केल्यानंतर १० ते १५ वर्षांपर्यंत पुन्हा लागवड करण्याची गरज नाही.
 - तुतीच्या फांद्या व अळ्यांच्या विष्टे पासून उत्तम सेंद्रिय खात निर्मिती करता येते.
 - घरातील व्यक्तीद्वारे सहज व सुशिक्षित बेरोजगार थांना करण्यासारखा उद्योग.
 - पर्यावरण पूरक व्यवसाय.
 - महिलांचा ५० % ते ६० % सहभाग.
 - इतर पिकांचे तुलनेत पाणी कमी लागते.
 - रेशीम कोष खरेदी किमान आधारभूत किंमत व इतर राज्यात विकण्यास सुद्धा मुभा आहे.
 - फांदी पद्धतीमुळे कमी वेळेत व योग्य व्यवस्थापन करता येते.
 - तुतीचा शिल्लक पाला जनावराचे उत्तम खाद्य.
 - विद्या वेतनासह रेशीम शेती प्रशिक्षण, तांत्रिक मार्गदर्शन व सवलतीचे दरात अंडीपुंज पुरवठा .
- इच्छुक शेतकऱ्यांनी अधिक माहितीसाठी जिल्हा रेशीम कार्यालयाशी संपर्क साधावा .

जिल्हा रेशीम कार्यालय,

महाराष्ट्र राज्य हातमाग मंडळ परिसर

उमरेड रोड, नागपूर- ४४०००८

फोन नं. -०७२१-२७५५०७ ईमेल आयडी- dsosilknag@gmail.com